

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku R. F.
przy uczestnictwie L. M. i E. S.
o zniesienie współwłasności i dział spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki E. S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 21 lutego 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 21 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w B., w sprawie z wniosku R. F. z udziałem L. M. i E. S. o zniesienie współwłasności i dział spadku, zmienił na skutek apelacji wnioskodawcy i apelacji uczestniczki E. S. postanowienie wstępne Sądu Rejonowego w B. z 27 sierpnia 2018 r. w ten sposób, że uchylił punkt pierwszy postanowienia (pkt I) oraz oddalił apelację uczestniczki E. S. co do punktu drugiego postanowienia (pkt II).

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła uczestniczka E. S., powołując się na naruszenie art. 968 § 1 w zw. z art. 976 k.c., art. 968 § 1 w zw. z art. 387 § 1 k.c., art. 948 § 1 i 2 w zw. z art. 968 § 1 w zw. z art. 976 k.c. Uczestniczka zaskarżyła przedmiotowe postanowienie w punkcie drugim.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że w sprawach działowych, do których należą sprawy o zniesienie współwłasności, podział majątku wspólnego i dział spadku wartością przedmiotu zaskarżenia nie jest wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy. Przyjmuje się, że wyjątek od tej zasady zachodzi, gdy przedmiot zaskarżenia dotyczy samej dopuszczalności żądania podziału, zastosowanego sposobu zniesienia współwłasności, a także, gdy występuje spór co do objęcia lub nieobjęcia podziałem poszczególnych rzeczy i praw co do zasady, bez względu na wartość interesu skarżącego w odniesieniu do tych rzeczy lub praw (np. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 marca 2017 r., II CZ 161/16; z 26 października 2017 r., II CZ 64/17; z 12 stycznia 2018 r., II CZ 85/17; z 28 lutego 2018 r., II CZ 108/17; z 7 marca 2018 r., I CSK 670/17; z 23 marca 2018 r., I CZ 33/18; z 7 czerwca 2019 r., V CZ 37/19; z 28 listopada 2019 r., V CZ 82/19; z 9 czerwca 2020 r., II CSK 21/20; z 15 czerwca 2020 r., IV CSK 670/19; z 15 września 2020 r., IV CZ 59/20). Nie budzi zatem wątpliwości, że ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej nie może ograniczać się wyłącznie do analizy wskazanego zakresu zaskarżenia czy tylko wartości udziału skarżącego w dzielonym majątku.

Równocześnie przyjmuje się, że wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997/11/180; z 15 czerwca 2020 r., IV CSK 670/19; z 10 lipca 2020 r., I CZ 29/20).

Reasumując, trzeba stwierdzić, że o wartości przedmiotu zaskarżenia rozstrzyga treść zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej, odnoszących się do

poszczególnych składników majątkowych lub roszczeń (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004/1/11; z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004/4/60).

4. W niniejszej sprawie uczestniczka E. S. zaskarżyła apelacją punkt II postanowienia Sądu Rejonowego z 27 sierpnia 2018 r., w którym uznano za nieistniejący i bezskuteczny zapis testamentowy uczyniony na jej rzecz przez W. M.. W apelacji skarżąca określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 100 000 zł. W skardze kasacyjnej, w której kwestionuje prawidłowość oddalenia jej apelacji, jako wartość przedmiotu zaskarżenia podała kwotę 164 900 zł, odwołując się do opinii biegłego (w której wartość nieruchomości podlegającej podziałowi określono na 329 800 zł).

5. Odnosząc się do powyższego, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, z zastrzeżeniem sytuacji szczególnych, nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 19-24 k.p.c. do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2018 r., II CZ 30/18, OSNC-ZD 2019/C/39). W konsekwencji nie może budzić wątpliwości, że wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie może przekraczać wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Przedmiot zaskarżenia nie jest bowiem samodzielny i nie może być większy od przedmiotu sporu, chyba że nastąpiło rozszerzenie powództwa albo zasądzenie ponad żądanie (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997/4/42; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997/10/162; postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002/17/7). Te dwie ostatnie okoliczności w niniejszej sprawie nie miały jednakże miejsca.

Wskazana przez skarżącą wartość przedmiotu zaskarżenia, która nie została sprawdzona przez sąd I i II instancji w postępowaniu apelacyjnym, pozostaje aktualna w postępowaniu kasacyjnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CZ 46/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2019 r., III CZ 14/19), zaś dowolne oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia przez skarżącego nie kreuje uprawnienia do wniesienia skargi kasacyjnej.

5. Skoro wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza progu, o którym mowa w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., skarga kasacyjna podlega odrzuceniu.

jw